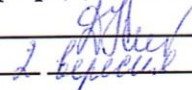


МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

ФАКУЛЬТЕТ КІНО-, ТЕЛЕМІСТЕЦТВА
КАФЕДРА МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА, ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА ТА МОВОЗНАВСТВА

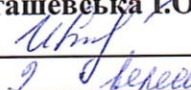
ЗАТВЕРДЖУЮ:

Гарант освітньої програми
проф. Давидова І. О.


_____ 2019 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Проректор з
навчальної роботи
Сташевська І.О.


_____ 2019 р.

Силабус
навчальної дисципліни

«УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА»

Освітня програма — Інформаційна, бібліотечна та архівна справа
(підготовки іноземців та осіб без громадянства)

Спеціальність — 029 Інформаційна, бібліотечна, архівна справа

Галузь знань — 02 Культура і мистецтво

Ступінь вищої освіти – доктор філософії

Силабус склала
доктор педагогічних наук, доцент кафедри мистецтвознавства, літературознавства та мовознавства
Білик Олена Миколаївна

Силабус затверджено на засіданні кафедри мистецтвознавства, літературознавства та мовознавства,
протокол № 1 від «16» серпня 2019 р.

Завідувач кафедри мистецтвознавства, літературознавства та мовознавства,
д.мистецтвознавства, професор  Рибалко С. Б.

Силабус затверджено на засіданні групи забезпечення спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», протокол № 2 від «2» 09 2019 р.

Голова групи забезпечення
д.н. із соц.комунікацій, професор



Давидова І. О.

1. Загальна інформація про дисципліну

1	Назва дисципліни	Українська мова як іноземна
2	Викладач	Білик Олена Миколаївна
3	Контактні дані викладача (роб.тел., емейл)	bilikle@gmail.com
4	Статус дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова
5	Рік підготовки	1 (2)
6	Семестр	1, 2 (3, 4)
7	Лекції (год.)	4
8	Практичні (семінарські, лабораторні) заняття (год.)	116
9	Самостійна робота (год.)	150
10	Індивідуальна робота (год.)	—
11	Кількість кредитів	9
12	Загальна кількість годин	270
13	Види поточного контролю	поточне опитування, контрольні тестування, контрольні роботи
14	Вид підсумкового контролю	залік, іспит

2. Анотація дисципліни

2.1. Місце дисципліни в програмі навчання

Навчальна дисципліна «Українська мова як іноземна» покликана допомогти іноземним аспірантам задовольнити їхні потреби в отриманні якісної освіти, що сприятиме подальшому особистісному зростанню, а також підвищенню престижу українських закладів вищої освіти, української системи освіти. Українська мова для іноземних аспірантів (які володіють російською мовою) українських закладів вищої освіти є не тільки навчальним предметом, а й освітньою дисципліною, засобом всебічного розвитку впродовж життя, провідником майбутніх фахівців у їхньому становленні як професійних особистостей, що можуть брати участь у діалозі культур.

Результатом оволодіння іноземними аспірантами українською мовою повинна стати особистісна багатомовність, у складі якої вивчена мова відіграватиме роль рівноправного засобу особистісного професійного і культурного розвитку.

2.2. Пререквізити та постреквізити дисципліни

«Українська як іноземна» як навчальна дисципліна функціонує й розвивається у нерозривному зв'язку як із дисциплінами циклу загальної та мовної підготовки («Філософія: теорія та методологія пізнання», «Культурологія», «Інноваційні методи викладання у вищій школі», «Організація та методика науково-дослідної роботи», «Інноваційні методи викладання у вищій школі»), так і з фаховими дисциплінами, зокрема «Теорія та історія соціальних комунікацій», «Сучасні проблеми розвитку документно-інформаційних систем», «Менеджмент знань», «Наукометричні бази даних»). Особливо важливим є те, що навчальна дисципліна «Українська мова як іноземна» спрямована на формування в іноземних аспірантів компетентностей, пов'язаних із підготовкою дисертаційного дослідження, написанням наукових статей, доповідей, роботою з науковими текстами різних жанрів.

Здобутий іноземними аспірантами під час вивчення навчальної дисципліни «Українська мова як іноземна» фрагмент соціокультурного досвіду у вигляді системи соціокультурних знань, умінь, норм і цінностей стане теоретичним підґрунтям подальшої науково-дослідної діяльності щодо опрацювання джерел наукової інформації та написання власних текстів наукового стилю, пов'язаних із дисертаційним дослідженням та підготовкою дисертації тощо.

2.3. Мета вивчення дисципліни іноземними аспірантами полягає у формуванні комунікативної компетентності, забезпеченні комунікативних потреб у різних сферах спілкування: навчально-науковій (для отримання конкурентоспроможної підготовки за обраним фахом, виконання наукових досліджень), суспільно-політичній і соціально-культурній (для належної адаптації та повноцінного орієнтування в новому соціально-культурному середовищі, особистісного культурного зростання), сімейно-побутовій (для задоволення потреб повсякденного життя), а також для виховання гармонійної особистості, що здатна до міжкультурного діалогу

2.4. Завдання вивчення дисципліни

1. Вивчення комунікативних потреб різних категорій іноземних аспірантів відповідно до різних моделей мовного навчання та мовної ситуації, що склалася в Україні;

2. Звсоєння іноземними аспірантами мовних і мовленнєвих знань, формування вмій і навичок комунікативно доцільно користуватися засобами мови у процесі спілкування;

3. Формування в іноземних аспірантів умінь і навичок самостійної навчальної діяльності, вмій навчатися, вдосконалювати когнітивно-операційний компонент мовленнєвої діяльності як засіб усебічного розвитку особистості;

4. Становлення гуманістичного світогляду, формування вмій міжкультурного спілкування, виховання толерантного ставлення до представників інших культур та релігійних переконань;

5. Виховання поваги до українського народу, української культури;

6. Формування вмій критичного осмислення соціальних проблем, усвідомлення життєвих цінностей;

7. Мовне забезпечення роботи з науковою літературою різних жанрів;

8. Мовне забезпечення написання тексту і захисту дисертації;

Вирішення названих завдань означає розвиток і вдосконалення навичок і умінь іноземних аспірантів у таких видах мовленнєвої діяльності:

- в *читанні*: навички і вміння ознайомлювального і переглядового читання; читання і розуміння: спеціального тексту (за профілем аспіранта); суспільно-політичного тексту, загальнонаукового тексту;

- в *письмовій мові*: комбінування інформативного матеріалу текстів, вичленення необхідної інформації відповідно до комунікативних цілей, складання письмового висловлювання на рівні реальної комунікації (реферат, анотація, тези тощо);

- в *говорінні*: а) монологічне мовлення: розгорнута аргументація з обговорюваної проблеми; відтворення прочитаного тексту зі спеціальності й тексту суспільно-політичного змісту з опорою на письмову фіксацію основних положень тексту (з використанням конструкцій наукового стилю мовлення); складання власного монологічного висловлювання з опорою на вивчений матеріал і в межах знайомої тематики; самостійно підготовлена доповідь із включенням оцінки; б) діалогічне мовлення: участь у дискусії з наукових і гуманітарних проблем сучасності; ведення вільної бесіди стосовно дисертаційного дослідження;

- в *аудіюванні*: вміння слухання монологічного та діалогічного мовлення в рамках потреб комунікації; розуміння на слух монологічного мовлення (лекції, доповідь) і діалогічного мовлення (бесіда, дискусія) за своєю спеціальністю; розуміння повідомлення суспільно-політичного характеру в межах матеріалу програми; розуміння навчально-побутового мовлення в межах реальної комунікації, пов'язаної із навчанням у закладі вищої освіти та реалізацією науково-дослідницької діяльності.

2.5. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни

Мовна компетентність передбачає володіння іноземними аспірантами фонетичними, орфоепічними, лексичними, орфографічними, граматичними та стилістичними нормами сучасної української мови.

Мовленнєва компетентність охоплює вміння іноземного аспіранта сприймати і відтворювати наукову та соціокультурну інформацію українською мовою.

Соціокультурна компетентність включає знання іноземного аспіранта з країнознавства, культурології, фонові знання, тощо, а також уміння використовувати ці знання в різних мовних ситуаціях у процесі спілкування з представниками інших культур під час реалізації завдань наукової комунікації.

Загальні компетентності:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- Здатність до формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.
- Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- Здатність застосовувати теоретичні знання у практичних ситуаціях у науковій діяльності.
- Здатність проведення та презентації результатів наукових досліджень на відповідному рівні з використанням інформаційних і комунікаційних технологій в інформаційній, бібліотечній та архівній справі.
- Здатність до пошуку, оброблення та критичного аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність розробляти і управляти науковими проектами.
- Здатність працювати в міжнародному контексті.
- Здатність працювати автономно.

Професійні компетентності:

- Здатність дотримуватися норм професійної етики (академічна доброчесність).
- Здатність до професійної мобільності та уміння адаптуватися до нових виробничих ситуацій.
- Вільне володіння категорійно-поняттєвим та аналітично-дослідницьким апаратом в галузі інформаційних наук, документознавства, бібліотекознавства та архівознавства.
- Здатність розробляти програму та виконувати складні наукові дослідження з використанням широкого кола якісних і кількісних методів та високоспеціалізованого інструментарію прикладного аналізу.

2.6. Результати навчання

Результати вивчення даної освітньої компоненти деталізують такі програмні результати навчання:

- взаємодіяти, вступати у комунікацію українською мовою, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові особливості;
- уміти критичного мислити, оцінювати та синтезувати інноваційні ідеї українською мовою в галузі інформаційної, бібліотечної та архівної справи;
- уміти професійно виконувати організаційно-управлінські, науково-дослідницькі, експертно-аналітичні та консультаційні функції українською мовою;
- застосовувати загальноприйняті засоби комунікації українською мовою в діалоговому режимі з міжнародною науковою спільнотою та громадськістю в галузі наукової та/або професійної діяльності щодо проблем інформаційної, бібліотечної та архівної справи;
- розробляти та реалізовувати українською мовою проекти, включаючи власні дослідження, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язання значущих соціальних, наукових, культурних, етичних та інших проблем предметної галузі;
- здатність саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя, нести відповідальність за навчання інших.

3. Політика дисципліни

3.1. Політика виставлення оцінок (пропущені заняття, відпрацювання пропусків): кожна оцінка виставляється відповідно до розроблених викладачем та заздалегідь оголошених іноземним аспірантам критеріїв, а також мотивується в індивідуальному порядку на вимогу іноземного аспіранта; у випадку невідпрацювання іноземним аспірантом усіх передбачених занять до заліку та іспиту він не допускається; пропущені заняття обов'язково мають бути відпрацьовані. Форму і час відпрацювання іноземний аспірант та викладач взаємопогоджують.

3.2. Політика академічної поведінки та доброчесності (плагіат, поведінка в аудиторії): конфліктні ситуації мають відкрито обговорюватись в академічних групах з викладачем, необхідно бути взаємно толерантним, поважати думку іншого. Плагіат та інші форми нечесної роботи неприпустимі. Недопустимі підказки і списування у ході практичних занять, контрольних роботах, на заліку та на іспиті.

Норми академічної етики: дисциплінованість; дотримання субординації; чесність; відповідальність; робота в аудиторії з відключеними мобільними телефонами.

4. Програма навчальної дисципліни:

Тематика курсу					
Тема, план лекції та зміст практичного заняття	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Вступний мовно-фонетичний курс Основи фонетики і графіки української мови: голосні та приголосні. Звуко-буквені співвідношення та правила читання. Поняття про ритміку слова, складоподіл, словесний наголос, редукцію ненаголошених голосних. <i>Формули знайомства в різних ситуаціях спілкування.</i>	Практичне заняття	2, 5, 7, 10, 12, 16, 17	2	8 балів	
Тема 2. Основи фонетики і графіки української мови Співвідношення приголосних за розпізнавальними ознаками глухості-дзвінкості. Співвідношення приголосних за розпізнавальними ознаками твердості-м'якості. Знак апострофу, слова з апострофом перед йотованими. Поняття про інтонацію і інтонаційне оформлення коротких розповідних і питальних	Практичне заняття	2, 5, 7, 10, 12, 16, 17	8	8 балів	

фраз. Категорія істоти-неістоти. Структура простого речення. Структура питального речення з питальним словом ХТО, ЩО. <i>Звертання. Формули звертання при формальному й неформальному спілкуванні</i>					
Тема 3. Граматика української мови Рід іменників. Число іменників, рід та число прикметників. Дієслова теперішнього часу 1 та 2 дієвідміни. Іменники знахідного відмінку однини (неістоти). <i>Елементи мовного етикету під час вітання.</i>	Практичне заняття	2, 5, 7, 9, 12, 16, 17	10	8 балів	
Тема 4. Граматика української мови Місцевий відмінок іменників (однина) у значенні місця. Прислівники часу. Минулий час дієслова. Іменники місцевого відмінку (множина). Місцевий відмінок прикметників, порядкових числівників, вказівних та присвійних займенників. <i>Етикетні формули прохання-подяки, прохання-відмови, пропозиції, поради.</i>	Практичне заняття	2, 3, 5, 7, 9, 12, 16, 17	10	8 балів	
Тема 5. Граматика української мови Майбутній час дієслів недоконаного виду, знахідний відмінок іменників (істоти). Дієслова, що потребують знахідного відмінка іменника (про кого? про що?). Парадигма прикметників, порядкових числівників, вказівних та присвійних займенників, що використовуються з іменниками знахідного відмінку (істоти). <i>Формули прощання, запрошення, вибачення,</i>	Практичне заняття	2, 3, 5, 7, 9, 12, 16, 17	4	8 балів	

<i>подяки. Комплімент. Пропозиція.</i>					
Тема 6. Граматика української мови Родовий відмінок іменників (однина і множина), прикметників, порядкових числівників, вказівних та присвійних займенників. Складне речення причини зі сполучниками тому що (бо). Заперечні займенники у родовому відмінку. Родовий відмінок іменників у значенні приналежності (підручник з фізики) і місця – з прийменниками недалеко від, біля. Дієслова руху недоконаного виду. Використання парадигми родового відмінка (звідки?) і знахідного відмінка (куди?). Родовий відмінок множини в значенні кількості (багато, мало, декілька...). Складні речення причини й наслідку. <i>Висловлення власної думки.</i>	Практичне заняття	2, 3, 5, 7, 9, 12, 16, 17	10	10 балів	
Тема 7. Науковий стиль мовлення: визначення предмета Що (Н.в.) – це що (Н.в.); чим (як) (О.в.) називається що (Н.в.); що (Н.в.) називається чим (як) (О.в.); чим (як) (О.в.) називають що (З.в.); що (З.в.) називають чим (як) (О.в.); що (Н.в.) має назву чого (Р.в.); що (Н.в.) дістало назву чого (Р.в.); що (З.в.) назвали чим (як) (О.в.). <i>Тема «Перша бібліотека в Київській Русі».</i>	Практичне заняття	2, 5, 7, 9, 11, 12	4	10 балів	
Тема 8. Науковий стиль мовлення: класифікація предметів Що (Н.в.) поділяється на що (З.в.); що (З.в.) поділяють (можна поділити) на що (З.в.) залежно від чого (Р.в.) що (З.в.) поділяють на що (З.в.); за чим (О.в.) що (З.в.) поділяють на що (З.в.). <i>Комунікативна тема</i>	Практичне заняття	2, 5, 7, 9, 11, 12	4	10 балів	

<i>«Культура сучасного світу».</i>					
<p>Тема 9. Граматика української мови Використання числівників для позначення часу (котра година?). Використання зворотних дієслів з об'єктами неістоти і прямих дієслів з суб'єктами істоти. Доконаний вид дієслів. Складне речення з підрядним часу. Дієслова руху доконаного виду. Дієслова руху доконаного виду на позначення початку та кінця дії. Дієслова доконаного виду майбутнього часу. <i>Комунікативна тема «Моє дисертаційне дослідження: обґрунтування теми, визначення її актуальності».</i></p>	Практичне заняття	2, 5, 7, 9, 11, 12	8	10 балів	
Разом і підсумковий контроль (залік)			60	80	
<p>Тема 10. Граматика української мови Безособові речення. Складнопідрядні речення. Орудний відмінок іменників, прикметників, особових займенників, порядкових числівників, вказівних та присвійних займенників. Дієслова, що використовуються з орудним відмінком. Пряма мова. Систематизація і повторення вивченого матеріалу. <i>Комунікативна тема «Міжкультурна наукова комунікація».</i></p>	Практичне заняття	1, 3, 5, 7, 10	6	6 балів	
<p>Тема 11. Науковий стиль мовлення: склад і кількісна характеристика предмета Що (Н.в.) складається з чого (Р.в.) (обов'язково перераховуються всі компоненти); що (Н.в.) має у своєму складі що (З.в.); що (Н.в.) містить у собі що (З.в.). Визначення складу від частини до цілого: що (Н.в.)</p>	Практичне заняття	1, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14	4	6 бали	

<p>входить до складу чого (Р.в.); до складу чого (Р.в.) входить що (Н.в.); що (Н.в.) є у складі чого (Р.в.); у складі чого (Р.в.) є що (Н.в.); у(в) чому (М.в.) міститься що (Н.в.); що (Н.в.) міститься в чому (М.в.); що (Н.в.) є складовою частиною чого (Р.в.); складовою частиною чого (Р.в.) є що (Н.в.).</p> <p>Загальна характеристика предмета (явища, поняття): що (Н.в.) – це що (Н.в.); що (Н.в.) є чим (О.в.); чим (О.в.) є що (Н.в.); що (Н.в.) складає що (З.в.); що (З.в.) складає що (Н.в.); що (Н.в.) служить чим (О.в.); чим (О.в.) служить що (Н.в.); що (Н.в.) полягає в чому (М.в.).</p> <p><i>Комунікативна тема «Проблеми вищої освіти і підготовки наукових кадрів».</i></p>					
<p>Тема 12. Науковий стиль мовлення: якісна характеристика предмета</p> <p>Конструкції якісної характеристики: що (Н.в.) має що (З.в.); що (Н.в.) характеризується чим (О.в.); що (Н.в.) властиве (притаманне) чому (Д.в.); чому (Д.в.) властиве (притаманне) що (Н.в.); для чого характерне що (Н.в.); що (Н.в.) здатне + інфінітив.</p> <p><i>Комунікативна тема «Сучасний світ і його проблеми».</i></p>	<p>Практичне заняття</p>	<p>1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 18, 20</p>	<p>6</p>	<p>6 балів</p>	
<p>Тема 13. Науковий стиль мовлення: порівняння властивостей (ознак) предметів</p> <p>Тотожність ознак: що (Н.в.) і що (Н.в.) мають рівні (однакові) параметри (властивості); що (Н.в.) має такі самі параметри (ті самі параметри), що і (як і); у чого (Р.в.) і чого (Р.в.) рівні (однакові, одні й ті самі)</p>	<p>Практичне заняття</p>	<p>1, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 18, 19, 20</p>	<p>4</p>	<p>6 балів</p>	

<p>властивості; у чого (Р.в.) такі самі (ті самі) властивості, як і ...; рівний (рівна, рівне, рівні) однаковий (однакова, однакове, однакові) тотожний (тотожна, тотожне, тотожні) та ін. Подібність ознак: що (Н.в.) і що (Н.в.) схожі один на одного (між собою), схожі один з одним (між собою), близькі один до одного (між собою), подібні один до одного; за чим (О.в.); що (Н.в.) схоже близьке подібне, схоже за чим, на що (З.в.), до чого (Р.в.), з чим (О.в.); що (Н.в.), має схожість, схоже, нагадує, наближається до чого (Р.в.) за чим (О.в.). <i>Комунікативна тема «Українські композитори».</i></p>					
<p>Тема 14. Граматика української мови Місцевий відмінок іменників на позначення об'єкта мовлення. Давальний, орудний і місцевий відмінок іменників множини. Присвійні займенники <i>свій, своя, своє, свої</i>. Дієслова руху <i>нести – носити, везти – возити, вести – водити</i>. <i>Комунікативна тема «Традиції українського народу».</i></p>	Практичне заняття	1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 19	4	6 балів	
<p>Тема 15. Науковий стиль мовлення: текст і його будова Особливості наукового тексту та професійного наукового викладу думки. Структура наукового тексту. Мовні засоби наукового стилю. <i>Комунікативна тема «Мовленнєвий етикет сучасного науковця».</i></p>	Лекція, практичне заняття	1, 3, 8, 11, 12, 13, 14, 18, 19	2 4	6 балів	
<p>Тема 16. Науковий стиль мовлення: план наукового тексту Оформлення результатів наукової діяльності. План як</p>	Практичне заняття	1, 3, 8, 11, 12, 13, 14, 18, 20	4	6 балів	

важливий засіб організації розумової праці. Типи планів за структурою. Питальний, номінативний і тезовий плани. <i>Комунікативна тема «Минуле, сьогодні і майбутнє батьківщини аспіранта».</i>					
Тема 17. Граматика української мови Дієслова руху з префіксами. Одночасність та послідовність виконання дії (види дієслова в складних реченнях). Прикметник (множина). Використання складних речень з підрядним з'ясувальним. Займенник <i>весь</i> . <i>Комунікативна тема «Основні риси дослідника».</i>	Практичне заняття	1, 2, 3, 7, 8, 9, 11, 12	4	6 балів	
Тема 18. Науковий стиль мовлення: тези, конспект Вимоги до складання тез. Виписки. Види конспектів (плановий, текстуальний, вільний, тематичний, опорний) і вимоги до його складання. <i>Комунікативна тема «Наукові фахові видання».</i>	Практичне заняття	1, 3, 13, 14, 18, 20	4	6 балів	
Тема 19. Граматика української мови Прислівник. Прислівниковий зворот. Дієприкметник. Дієприкметниковий зворот. Зворотний займенник <i>себе</i> . Складнопідрядні речення з різними видами підрядності. <i>Комунікативна тема «Академічна доброчесність».</i>	Практичне заняття	1, 3, 12, 19	4	6 балів	
Тема 20. Граматика української мови Відмінювання та особливості вживання неозначених займенників. Засоби вираження часу. Особливості відмінювання кількісних числівників. Систематизація та узагальнення прийменників.	Практичне заняття	1, 3, 7, 8, 11, 12	2	6 балів	

<i>Комунікативна тема</i> <i>«Визначення мети й завдань дослідження».</i>					
Тема 21. Науковий стиль мовлення: бібліографічний опис джерела, анотація, реферат Основні правила бібліографічного опису джерел та оформлення покликань. Загальні вимоги до цитування. Способи розташування літератури в списку: алфавітний, за типами документів, хронологічний, за ступенем використання. Анотування й реферування наукових текстів. Типи анотацій за функціональним призначенням (довідкові та рекомендаційні), за обсягом і глибиною (описові та реферативні). План аналізу документа під час складання довідкової та рекомендаційної анотації. Реферат як жанр академічного письма. Складові реферату. Типи рефератів. Об'єкти реферування. Поняття автореферату. <i>Комунікативна тема</i> <i>«Сучасні вимоги до дисертаційного дослідження».</i>	Лекція, практичне заняття	1, 3, 12, 13, 14, 18, 19, 20	2 2	6 балів	
Тема 22. Узагальнення і систематизація вивченого граматичного матеріалу	Практичне заняття	1 – 14	4	2 бали	
Тема 23. Науковий стиль мовлення: наукова стаття Стаття як самостійний науковий твір. Вимоги до наукової статті. <i>Комунікативна тема</i> <i>«Наукова проблема, над якою я працюю».</i>	Практичне заняття	1, 13, 14, 18, 19	2	6 балів	
Тема 24. Підготовка до підсумкової контрольної роботи з граматики	Практичне заняття	1 – 26	2	-	
Разом 2 підсумковий контроль (іспит)			60	80	
Разом			120		

5. Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи іноземних аспірантів

Оскільки програмою передбачено проведення переважно практичних занять, кожне заняття будується відповідно до методики викладання української мови як іноземної, що передбачає мету навчити іноземних аспірантів, які володіють російською мовою, правильно читати, писати українською мовою, забезпечити їх комунікативну компетенцію (вміння спілкуватися, можливості отримувати фахові знання засобами української мови, брати участь у науково-професійній діяльності із використанням української мови). Навчання іноземних аспірантів за цією програмою готує їх до роботи з науковим текстом за фахом, забезпечує подальше сприйняття й розуміння оригінальної фахової літератури.

Етапи кожного практичного заняття відповідають етапам навчально-пізнавальної діяльності іноземних аспірантів: презентаційний, орієнтувальний, тренувально-виконавчий, підсумковий. Цьому підпорядковується відбір і послідовність уведення мовного матеріалу.

Практичні заняття мають на меті оволодіння навичками вимови, засвоєння правил читання, формування й удосконалення техніки читання та навичок усного мовлення на певному лексичному матеріалі, систематизує та структурує морфологічні й синтаксичні особливості української мови. Сполучність лексичних одиниць, функціонування поданих граматичних форм на практичних заняттях подається в демонстраційних контекстах. Також застосовуються тренувальні вправи, що допомагають іноземним аспірантам оволодіти основними граматичними конструкціями. Методично обґрунтований виклад граматичного матеріалу та його активізація в системі обов'язкових тренувальних мовних вправ гармонійно поєднується із вправами й завданнями з усіх видів мовленнєвої діяльності, що зорієнтовані на розв'язання комунікативних завдань і здійснення відповідних мовленнєвих дій. Також на практичних заняттях відбувається представлення формул українського мовленнєвого етикету, відпрацювання їх використання в типових ситуаціях науково-професійного україномовного спілкування.

Окрім практичних занять присвячених науковому стилю мовлення, знайомлять іноземних аспірантів з основними граматичними конструкціями, притаманними науковим україномовним текстам, представляють основні жанри наукових текстів, з яким зустрічаються аспіранти (план, тези, конспект, реферат, анотація, наукова стаття). На заняттях розглядаються мовні засоби, що використовуються для оформлення наукової роботи. Завданням цих практичних занять є формування в іноземних аспірантів навичок роботи з науковими текстами українською мовою та написання наукової роботи. Також на цих заняттях відбувається знайомство з текстами, що репрезентують теми, пов'язані з актуальними і гуманітарними проблемами сучасності та проблематикою дисертаційного дослідження.

6. Самостійна робота

Самостійна робота іноземних аспірантів спрямована на засвоєння лексико-граматичного матеріалу, розвиток комунікативних навичок, дає можливість узагальнити та скорегувати знання й уміння іноземних аспірантів.

Програмою передбачено виконання 4-х контрольних робіт, які перевіряють рівень сформованості мовної компетентності іноземних аспірантів.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття про ритміку слова, складоподіл, словесний наголос, редукцію ненаголошених голосних.	4
2	Співвідношення приголосних за розпізнавальними ознаками твердості-м'якості. Знак апострофу, слова з апострофом перед йотованими.	4
3	Іменники знахідного відмінка однини (неісоти).	6
4	Місцевий відмінок прикметників, порядкових числівників, вказівних та присвійних займенників.	6

5	Парадигма прикметників, порядкових числівників, вказівних та присвійних займенників, що використовуються з іменниками знахідного відмінка (істоти).	6
6	Заперечні займенники у родовому відмінку. Родовий відмінок іменників у значенні приналежності (підручник фізики) і місця – з прийменниками недалеко від, біля.	6
7	Тема «Перша бібліотека в Київській Русі».	4
8	Тема «Культура сучасного світу».	4
9	Використання зворотних дієслів з об'єктами неістоти і прямих дієслів з суб'єктами істоти.	6
10	Дієслова, що використовуються з орудним відмінком. Пряма мова.	6
11	Тема «Проблеми вищої освіти і підготовки наукових кадрів»	4
12	Тема «Сучасний світ і його проблеми»	4
13	Тема «Українські композитори».	4
14	Присвійні займенники <i>свій, своя, своє, свої</i>	6
15	Тема «Минуле, сьогодні й майбутнє батьківщини аспіранта»	4
16	Одночасність та послідовність виконання дії (види дієслова в складних реченнях).	6
17	Тема «Основні риси дослідника».	6
18	Складнопідрядні речення з різними видами підрядності.	6
19	Тема «Визначення предмета і об'єкта дослідження».	6
20	Систематизація та узагальнення прийменників.	6
21	Тема «Визначення мети і завдань дослідження».	6
22	Узагальнення і систематизація вивченого граматичного матеріалу.	20
23	Тема «Наукова проблема, над якою я працюю».	10
24	Підготовка до екзаменаційної контрольної роботи з наукового стилю мовлення.	10
	Разом	150

7. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Рівень досягнення запланованих результатів навчання перевірятиметься за допомогою таких форм контролю:

- 1) взаємодія, вступ у комунікацію, здатність бути зрозумілим та толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові особливості – бесіди, моделювання комунікативних ситуацій;
- 2) знання, розуміння та дотримання етичних принципів професійної діяльності дослідника – тестування, поточне опитування, моделювання практичних комунікативних ситуацій наукового спілкування;
- 3) демонстрація соціально відповідальної та свідомої поведінки, слідування гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності – презентації та виступи на наукових заходах, групова дискусія, підготовка текстів наукового стилю мовлення (план, тези, конспект, анотація, реферат, рецензія, відгук, стаття);
- 4) здійснення процедур удосконалення наукових текстів різних жанрів – реферати, презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- 5) залікова та екзаменаційна контрольна робота.

8. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Оцінюється рівень мовної та мовленнєвої компетентності іноземних аспірантів. Мовленнєва компетентність оцінюється в чотирьох видах мовленнєвої діяльності: аудіюванні, читанні, письмі, говорінні.

АУДІЮВАННЯ

Аспірант повинен уміти:

- сприймати на слух інформацію, яка міститься в монологічному висловлюванні: тему, основну ідею, головну і додаткову інформацію кожної змістової частини повідомлення з достатньою повнотою, глибиною, точністю.

Аудіювання монологічного мовлення

Тематика тексту актуальна для соціально-побутової, соціально-культурної, науково-професійної сфер спілкування.

Тип тексту: повідомлення, розповідь, опис, а також тексти змішаного типу з елементами роздуму. Тексти автентичні (мінімальний рівень адаптації).

Обсяг тексту: 500-600 слів.

Кількість незнайомих слів: до 3 %.

Темп мовлення: 210-230 складів на хвилину.

Кількість представлень: 1-2.

Аудіювання діалогічного мовлення

Аспірант повинен уміти:

- сприймати на слух основний зміст діалогу, комунікативні наміри його учасників.

Тематика діалогу: актуальна для науково-професійної сфери спілкування.

Обсяг діалогу: не менший, ніж 10-12 розгорнутих реплік.

Кількість незнайомих слів: до 2 %.

Темп мовлення: 210-230 складів на хвилину.

Кількість представлень: 1-2.

ЧИТАННЯ

Аспірант повинен уміти:

- використовувати різні стратегії читання відповідно до визначеної комунікативної ситуації;
- визначати тему тексту, розуміти його основну ідею;
- розуміти й основну, і додаткову інформацію, яка міститься в тексті, із достатньою повнотою, точністю і глибиною;
- інтерпретувати інформацію, викладену в тексті, висновки й оцінки автора.

Вид читання: читання із загальним охопленням змісту, навчальне.

Тип тексту: повідомлення, текст описового й розповідного характеру з елементами роздуму. Автентичні тексти чи тексти з мінімальним рівнем адаптації на лексико-граматичному матеріалі, який відповідає цьому рівню.

Тематика тексту актуальна для науково-професійної сфери спілкування.

Обсяг тексту: 900-1000 слів.

Кількість незнайомих слів: до 5-7 %.

Швидкість читання: при навчальному читанні – 40-60 слів на хвилину; при читанні із загальним охопленням змісту – 80-100 слів на хвилину.

ПИСЬМО

Аспірант повинен уміти:

- будувати письмове монологічне висловлювання продуктивного характеру на запропоновану тему відповідно до заданої комунікативної ситуації;
- будувати письмове монологічне висловлювання репродуктивно-продуктивного характеру на основі прочитаного тексту відповідно до запропонованої комунікативної ситуації.

Тип представленого тексту: розповідь, опис, повідомлення, а також тексти змішаного типу з елементами роздуму. Тексти автентичні (мінімальний рівень адаптації).

Тематика тексту актуальна для науково-професійної сфери спілкування.

Обсяг представленого тексту: 600-700 слів.

Кількість незнайомих слів: у представленому тексті – до 5 %.

Письмові тексти повинні бути оформлені відповідно до норм української літературної мови. Тексти продуктивного характеру повинні містити не менше, ніж 20 речень.

ГОВОРІННЯ

Монологічне мовлення

Аспірант повинен уміти:

- самостійно продукувати зв'язні, логічні висловлювання відповідно до запропонованої теми і комунікативної ситуації;
- будувати монологічні висловлювання репродуктивного типу на основі прослуханого чи прочитаного тексту різної формально-змістової структури і комунікативної спрямованості;
- передавати зміст, основну ідею прочитаного чи прослуханого тексту і висловлювати власне ставлення до фактів, подій, викладених у тексті, дійових осіб та їхніх вчинків.

Обсяг представленого тексту: 600-700 слів.

Кількість незнайомих слів: у представленому тексті – до 3 %.

Тип представленого тексту: розповідь, опис, повідомлення, а також тексти змішаного типу з елементами роздуму. Тексти автентичні (мінімальний рівень адаптації).

Обсяг продукованого тексту: не меншеї, ніж 20 фраз.

Діалогічне мовлення

Аспірант повинен уміти:

- розуміти зміст повідомлень співрозмовника, визначати його комунікативні наміри в певних ситуаціях;
- адекватно реагувати на репліки співрозмовника;
- ініціювати діалог, висловлювати свій комунікативний намір у мовленнєвих ситуаціях, актуальних для цього рівня володіння мовою.

Тип діалогу: діалог-розпитування, діалог-повідомлення, діалог-спонукання.

Висловлювання інокомунікантів повинні бути оформлені відповідно до норм сучасної української літературної мови, з урахуванням загальноприйнятих і соціально обумовлених норм мовного етикету.

Обсяг мовної компетентності визначається тематико-ситуаційним й інтенційним змістом дисципліни «Українська мова як іноземна». Аспірант повинен правильно розуміти і вживати мовні засоби не лише у межах окремого речення, а й в активній комунікативно-мовленнєвій науковій діяльності. Мовний матеріал, включений до програми, підпорядкований таким вимогам: 1) виділити те, що становить специфіку української мови (флексивно-прийменникова система поєднання слів; своєрідність вищо-часової системи українського дієслова; особливості структури речень і словосполучень та деякі інші.); 2) звернути увагу на важкі для інокомунікантів граматичні теми.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Українська мова як іноземна» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового та екзаменаційного кредиту:

Для заліку

Змістовий модуль 1 Теми 1-4	Змістовий модуль 2 Теми 5-9	Підсумковий контроль, контрольна робота (залік)
32%	48%	20%
7 тиждень (1-й семестр)	15 тиждень(1-й семестр)	Залікова сесія

Для іспиту

Змістовий модуль 3 Теми 10-15	Змістовий модуль 4 Теми 16-24	Підсумковий контроль контрольна робота (іспит)
36%	44%	20%
7 тиждень (2-й семестр)	15 тиждень(2-й семестр)	Екзаменаційна сесія

Шкала оцінювання:

За шкалою THEU	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Навчальні посібники, підручники;	1-17
2.	Силабус;	1-17
3.	Тексти наукових текстів для практичних занять;	1-17
4.	Засоби підсумкового контролю (тестові завдання для підсумкового контролю, контрольні роботи)	1-17

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Антонів О., Паучок Л. Українська мова для іноземців. Модульний курс : навч. посіб. Київ : Фірма «ІНКОС», 2012. 268 с.
2. Вальченко І. В., Прилуцька Я. М. Ласкаво просимо! : навч. посіб. з української мови для іноземних студентів : у 2-х ч., Ч. 1. Харків : ХНАМГ, 2011. 387 с.
3. Вальченко І. В., Прилуцька Я. М. Ласкаво просимо! : навч. посіб. з української мови для іноземних студентів : у 2-х ч., Ч. 2. Харків : ХНАМГ, 2011. 306 с.
4. Вальченко І. В., Сергійчук Л. В. Практикум з української мови «Читанка» : навч. посіб. для іноземних студентів підготовчого відділення. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 57 с.
5. Зайченко Н. Ф., Воробйова С. А. Практичний курс української мови для іноземців: усне мовлення. Київ: Знання, 2004. 324 с.
6. Збірка завдань для контрольних та самостійних робіт з української мови як іноземної (додаток до навчального посібника з української мови «Ласкаво просимо!») / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; уклад. : І. В. Вальченко, Л. В. Сергійчук. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. 76 с.
7. Назаревич Л. Т., Гавдида Н. І. Українська мова для іноземців. Тернопіль: ФОП Паляниця В., 2017. 188 с.

8.Новікова О. М., Тулузакова О. Г., Штанденко У. М. Українська мова як іноземна : Підготовка до тесту. Тренувальні завдання. Середній рівень : навч. пос. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 332 с.

9.Паралель. Українська мова для початківців. Базовий курс : навч. посіб. / Н. І. Ушакова та ін. Харків :ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. 112 с.

10.Паралель. Українська мова для початківців. Вступний курс : навч. посіб./Н. І. Ушакова та ін. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. 64 с.

11.Українська мова як іноземна. Практикум / Н. І. Гавдида та ін. Тернопіль : Вид-во ТНТУ імені Івана Пулюя, 2015. 170 с.

12.Чистякова А. Б., Селіверстова Л. І., Лагута Т. М Українська мова для іноземців. Підручник. Харків : Індустрія, 2008. 383

13.Шейко В. М. Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник. Київ: Знання, 2008. 310 с.

14.Шейко В. М., Богущий Ю. П., Кушнарєнко Н. М. Наукова творчість у галузі культурології і мистецтвознавства : навч. посіб. Харків : ХДАК, 2016. 329 с.

Допоміжна література:

15.Азарова Л. Є., Зозуля І. Є., Солодар Л. В. Українська мова для слухачів-іноземців підготовчого відділення. Збірник вправ і завдань : Вінниця: ВНТУ, 2010. 121с.

16.Бахтіярова Х. Ш., Лукашевич С. С., Майданюк І. З. та ін. Українська мова : Практичний курс для іноземців. Тернопіль: Укрмедкнига, 1999. 320 с.

17.Борисова З. У., Євсєєва І. П. Українська мова : навчальний посібник для підготов. іноземн. студ. до вищ. навч. закл. Київ : МАУП, 2005. 69 с.

18.Михайлова О. Г. Українське наукове мовлення. Лексичні та граматичні особливості : навч. посіб. Харків, 2000. 97 с.

19.Мова для всіх: Навчальний посібник з української мови для студентів підготовчого факультету / Бондаренко В. В. та ін. Харків : ХНАДУ, 2012. 85 с.

20.Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови : навч. посіб. Київ : "Центр навчальної літератури", 2006. 312 с.

21.Орфоепічний словник української мови: В 2 т.Т.1 /Уклад.: М.М. Пещак та ін. Київ : Довіра, 2001. 955 с.Т.2 / уклад.: М.М. Пещак та ін. Київ : Довіра, 2003. 918 с.

22.Практикум з української мови як іноземної (фахова мова): для слухачів Центру підготовки іноземних громадян / уклад. Л. П. Гайдук. Запоріжжя : ЗДМУ, 2018. 103 с.

23.Селіверстова Л.І., Сюй Хунчжен. Українсько-китайсько-англійський розмовник. Харків : Форт, 2006. 215 с.

24.Словник іншомовних слів: 23 000 слів та термінологічних словосполучень / уклад. Л.О. Пустовіт та ін. Київ:Довіра, 2000. 1018 с.

25.Сучасна українська літературна мова: підручник для студентів вузів.2-ге вид. / за ред. М. Я. Плющ. Київ : Вища школа, 2000. 430 с.

26.Українська мова: Енциклопедія / редкол.: Русанівський В.М. та ін. Київ: Укр. енцикл., 2000. 752 с.

Інтернет-ресурси:

Крок до України - <http://krok.miok.lviv.ua/uk/>

Інформаційно-довідковий портал "СловоUA". — <http://slovoua.com>.

Лінгвістичний портал MOVA.info. — <http://www.mova.info>.

Наукова періодика України — <http://nbuv.gov.ua/taxonomy/term/334> –.

Неправильно-правильно. — <http://nepravylno-pravylnno.wikidot.com/>.

Російсько-український словник сталих виразів. — <http://stalivyrazy.org.ua>.

Російсько-українські словники.— <http://r2u.org.ua>.

Словник скорочень української мови. — <http://ukrskor.info/>.

Словник української мови. — <http://sum.in.ua>.
Словопедія. — <http://slovopedia.org.ua/>.
Словотвір. — <http://www.slovotvir.org.ua/>.
Технічний комітет стандартизації науково-технічної термінології. —
http://tc.terminology.lp.edu.ua/TK_main.htm.
Український мовно-інформаційний фонд НАН України. — <http://lcorp.ulif.org.ua/LSlist/>.
Український правопис. — http://slovo.ucoz.ua/index/pravopis_skladnikh_sliv/0-68.
Уроки державної мови. — <http://mova.kreschatic.kiev.ua/>
Loecsen. — <https://www.loecsen.com/en/learn-ukrainian>
Ukrainian Lessons. — <https://www.ukrainianlessons.com/>
Learn Ukrainian. — <http://ilanguages.org/ukrainian.php>
Lingva.UKR. — <https://speakukraine.net>
Funky Ukrainian. — <http://www.funkyukrainian.com/>